

A FEKETE KESZTYŰ

Újságáros volt, nem öreg, feltűnően görbe orral és szőke fürtökkel. Meglátszott rajta, hogy kiválasztott helyre készült a világban; de valahol hiba történhetett: hirtelen becsapódik egy ajtó, a táncosnő leesett a kötélről, vagy talán egy fehér galamb szállt át éppen akkor a tájon. A fehér galamb fehér enyvpornal van behintve, és elviszi az ember jobbik felét. Bizonyosan így történt.

Egy kis dombon állunk, a vonat lelép a sínekről, az újságáros azonban gondtalanul megél a saját lábán. Egyáltalán nem látszott megátkozottnak, és két szeretője is volt a külvárosból. Elsősorban ezekről van itt szó; aztán a nagybácsiról, aki egy volt velük és az újságáruossal is. Különös család a dombon, mértani ábrákkal, sötét fakanalakkal és tengerekkel körülhatárolva. A nagybácsi kis ladikkal sokszor leszállt a föld alá, hogy bizonyos magvakat és szirupokat hozzon föl az éhezőknek. Az emberek azonban mindig csak a visszaverődő képüket látták a nagy tükörben. Hogy a tehenek hol járnak, ki a gazdájuk, vagy hogy mért nem él a tárgy, amit élőnek neveznek — ilyesmire gondolni is kár lenne itt.

— Ne törődjeteK a kalapjaitokkal, és tegyéteK magatokat otthonossá — mondta a nagybácsi, s ebben valóban sok a bölcsesség.

A dombocska lábait szakadatlanul mosták a hullámok. Ez így nagyon jól volt. De az újságáros néha megfeledekzik magáról, leveti a maszkot, amit a nagybácsi árnyéka dobott rá, s kilép a mértani ábrák, a sötét fakanalak, a tenger és a két szeretője közül.

— Nem bírom el a családi korlátokat — üvölti. — Az embernek szabad akarata van, s én nem akarok az asztal körül fogogni!

A város ilyenkor megtelt a hangjával, ami komikusan nőies volt, s néha meggyökeresedtek a lábai az aszfalton, amit véletlenül ugyanabban az időben öntöttek le puha, gyönyörű szurokkal. Mégis, amit ő elkezdett, annak a végére járt. Azt pedig tudjuk, a világot meghódítani egyik legkönnyebb dolog az ember teendői közül.

Ilyen alkalmakkor a nagybácsi alig jön számításba.

Voltak, akik megcsodálták az újságáros szőke fürtjeit, s voltak idegen szőke fürtök, akiket ő is megcsodált. Nem kell rosszra gondolni, ez csak egy adalék a nagyváros életéhez. Az újságcímek, mint oroszánok, galambok, emelődaruk és könnyű selyemszövetek röptültek ki a szájából.

Ehes üvegspirálisokat füttyülni, ez is valami.

De sajnós, mindennek, aminek eleje van — vége is van.

Hogy az újságáros egészen különös figura volt, ez már világos, s mégis — úgy zökkent át rajta a 125-ös villamos, mint egy homokzsákon.

A tűzoltók karcsú létrákon másztak le hozzá a kerekék közé.

Ugyanekkor két lány indult el a külvárosból bádoggal ebédhordóval. Egyik az Opera előtt, másik a nagy vásárcsarnok bal sarkán állt meg. Természetesen egyikük se tudta az elgázolt újságáros kivárni.

Hazamentek.

Ekkor már este volt.

Sírtak, és összeszámolták a pénzüket, ahogyan ez a kétségbeesett özvegyeknél szokás.

A VASBÓL ÜNTÖTT RÓZSA ÉS AZ ÖREGEK

Ahogy látod, a pálcá kővé vált a kezemben és hideg vért könnyezik. A nevetés vagy a gyilkos szerszámok fénye az, ami körülfoly bennünket? Létrán megyek fölfelé, s a fekete verembe érkezem. Ez az a hely, ahol Bangót eltemették. Fialat kutyám sír, ahogy átkísér a terméken. Kitért ajtók és ruhafogasok között a barátaim. Valaki sárga rézlemezt fűrészel, kénzagú a por, ami lábaim elé hull. A feleségem is itt ül a lugasban, de nem merek ránézni. Mit is mondhatnék neki? Ő látta az öszvért a dolgok között átmenni, az én homokzsákjaimtól fehérek a kezei.

— A nagynéném halálához azonban semmi közöm.

A készülődés bent van a csontjaimban. — Engedjétek, hogy köszöntesselek benneteket — mondom —, ne nézzetek rám továbbra is idegenül. — De hiábavaló itt minden. A csönd négy üvegfallal van körülvéve. Az árnyék lejött, hogy vizet merítsen a kútból, és észrevétlenül elment mellettem. Bolond dolog ez az egész, gondoltam tettetett nyugalommal, s végre sikerült a bódét megkerülnöm. Virág van a gomblyukamban, s most alig látszik rajtam az öregség.

— Lehet, hogy nem te ölted meg — mondta az őrmester. — Uramisten, de hogyan került a zsebedbe a két karika, amit ő a füleiben szokott hordani?

— A két karika már ott van az ön asztalán. Mi közöm is lehetne nekem idegen dolgokhoz?

— Hm, hm — mondja ő. Most gyönyörű volt ez az ember, s csak a két nehéz csizmája az, ami nem engedi elszállni a földről. Mégis, fájnak a szemeim, hogy rá kell nézmem. Távrolról hallani a vasdarut, amint homokot szed föl, aztán sötét szárnyaival áthajol a vízen. Nem tudom, a részeg ember ujjá vagy pedig a szél az, ami az ablakomon kopog.

— Hm, hm — mondja újból. — Hát ezt ismered-e? Véres a nyele, és ez is ott volt a te fiókodban. És tizenhét karcolás is volt az öregasszony nyakán.

Szeretem hátul tartani a kezeimet, most sem hozom őket előre. Még emlékszem a gyerekekre, aki megállt a híd közepén, s utolsó holmijait

beledobálta a vízbe. Egy hajós olajjal öntötte le a hullámokat, és várta, hogy a gyerek is megérkezzen.

A karikák mellé éppen oda akartam tenni a szívem: — Íme, hát találhatna valaki egy foltot ezen a lámpán! — mikor az ajtó kinyílt.

Egy idegen teremben vagyok, távol mindenkitől, a sima jégtáblán.

— Nem! Nem!

Valaki most azt kiáltotta, hogy törjem le a nyakát annak az üvegnek, amit a kabátom jobb zsebében szorongatok.

Sárból van a hang, ami a drótok között átszivárog.

— De uraim — mondtam hisztérikus nevetéssel —, hiszen ebben olaj van, amit a motorbiciklimhez vettem!

A nevetés üvegből van, és föl vágja az ereket.

— Gyilkos — ordították le a karzatokról és páholyokból, de már ők is nevetve. — Gyilkos! Gyilkos!

— Forduljatok felém, barátaim, úgysem ismerem meg az arcotokat.

A lámpa már ég, és én látom, ahogy a torony pókhálóiból lefelé ereszkednek a város koldusai. Egyformák valamennyien, csak van éppen, hogy némelyiknek a kezei, némelyiknek a lábai és némelyiknek a szemei hiányoznak.

Az én kezeim széles vonalakban fekszenek az asztalon.

— Mit csinálhatna az ember, hogy ne kelljen éheznie?!

Köd és fekete mennydörgés jön föl a pincékből.

A feleségem nyugodtan ül a képeim között, amik vörösek, kékek és sárgák s a kutya se akarja őket megvenni.

— Igen — mondom. — Mégiscsak te leszel az, aki meg fog halni miattam.

A LÁNY NEM ELÉG ÜREG, ÉS EZ AZ Ő NAGY HIBÁJA

Kijött a szobából, hogy meg ne fagyjon. Pelyhek és kis cérnaszálak voltak a ruháján, és nem látszott meg rajta, hogy gyökérevő. A felületes szemlélőnek úgy tetszett, a kerek nyílás felé tart, ami a feje fölött ég vörösen. De ugyanekkor egy fehér ökör lépett föl a láthatáron, s a boulevard hosszában menetelt; aztán nem lehetett tudni, ki merre keresi érvényesülése lehetőségét. Végre is az ökör érte el előbb a vörös nyílást, már csak egyszerű vattagomolyag volt, ahogy fölfelé emelkedett.

Pekarek úr lent maradt a földön, hogy mindenki észrevegye.

Én egy emelvényre helyezett forgatható széken ültem. Ha meggondolom, hogy egy osztrák diák éppen ma ajándékozta nekem kinőtt télikabátját, nagyon könnyű a helyzetem. Északi széljárás volt, de a kivert ebek éppen csak hogy belém kóstoltak. Ez már így van. Ha jól megy a dolgom, kőkerítéssé változom át, és félreismerhetetlenül keserű lehet az ízem. De semmi kétség: azért vagyok itt, hogy mindent számontartsak — gondoltam, és nyugodtan megfordítottam a széket.

Pekarek úr ekkor már egy kirakat előtt állt, és szálkás fatalpak voltak a lábai alatt. Alig ismertem meg; hirtelen két adagot is felszippantottam finom jamaikai tubákomból, hogy kissé kitisztuljanak a szemeim. Valóban ő az! Fekete árnyéka három vonalban feküdt be az üveg alá, és irgalmatlanul eltakarta a kiállított holmikat. Ahol egy kis rés maradt, ott gyöngyök ragyogtak föl sóból, olajból és acéltörme-

lékből. Most halkán füttyülni kezdett, mintha szelíd háziállatokat hívna össze etetéshez.

Persze, hogy a gyöngyök meg se mozdultak, s az utca eleven volt. A házak eresze alól, ahol a tompa sötétség és a bádog hidegsége összeér, egy kéz játszott a városban, mint valami falusi harmonikán. Pekarek úr mindezt észre se vette. De lehet, hogy ez csak üres póz volt. A szégyen emberek szoktak néha úgy tetszelegni a világ előtt, mintha nem is lennének éhesek és nem is fáznának. Pedig meg van írva: ennyi és ennyi kalóriára és ilyen magas hőfokra van szüksége az embernek, hogy életben maradhasson. Határozottan butaság tehát a tények eltakargatása. Mindenkiiben kell lenni annyi erkölcsi bátorságnak, hogy fenntartás nélkül kivágja:

— Felebarátaim, én kegyetlenül éhes vagyok!

— Engem majd megvesz az Isten hidege! stb., stb. . . . — Ilyen egyszerűen.

Mért kellene az, hogy valaki éhenkórász még leoperálhatatlan szemérempúpokat is hordjon a hátán? Az én feleségem már többször is megmondta, nagyon okosan: „Alkinek nincs kenyere, az akarjon kalácsot enni”. Én osztom a nézetét, és tudom, hogy igazunk van ebben a kérdésben is.

— De mit szólsz ehhez te, Samu bácsi?!

A szél egyre erősödött, s hideg szilánkokat hozott errefelé valami zugutcából. Többé nem fontos, ki vagyok. Menni kell, menni! Megrúgtam a széket, és azt mondtam: Gyű, te vásári dög! A tömeg ide-oda torlódott, egy nyíl alakú kígyó siklott a levegőben, megérintett a szárnyával. Így mentünk, a hideg üveg volt, s a szomorúság fény volt. Fölemeltem a zászlót, amire Nietzsche tömör bajusza és valamelyik moziszínész nő ökölnagy szemei voltak ráhímezve sodrott aranyból. Nem titkoltam el, hogy a hontalanok pártjához tartozom. A nő, aki éppen bátor oroszánokra vadászott a leégett pusztában, meglátott, és meglengette előttem saját zászlóját.

Egy szalag jelent meg a térben, fénybetűkkel:

TÉVEDES!

T É V E D É S !

— Kétségtelen, hogy testvérek vagyunk — kiáltottam a szalag mögül, és éppen ezért nem reagáltam. Ilyen száraz lábakkal csak Mózes mehetett át a Vörös-tengeren.

Leszakadt lépcsők következtek, s így rákényszerültem, hogy szétszórjam a virágokat, miket barátom esküvőjére gyűjtöttem össze hosszú évek óta. Mindenkinek jutott egy kiegészített szirm, s ők hálából nekifeszültek a székeknek.

Mentünk lefelé, drága acéllkorcsolyákon. Alvó erdők és kiherélt állatok voltak körülöttem.

Az őstermészetem volt az, ami szónokolt belőlem.

— Térjetek balra! — ordítottam. — Balra! Balra!

De a hang súlytalan volt, és megállt a levegőben. Ez azonban nem jelentett semmit. Pekarek úr változásait lestem a kirakat előtt. Szent volt ő tetőtől talpig a mozdulatlanóságában.

Már egészen közel voltam hozzá, megérintettem.

Hideg volt.

Megfogtam mind a két kezemmel és megnyugodtam:

Nem én vagyok.

— Ó, te nagy Isten, milyen szép, hogy élek!

Ha lenne szenem, most begyűjtanék a kályhába, s a jó meleg szobában meg is vacsoráznék, ha lenne kenyérem.